

Пікуль О.О.

здобувачка 2 курсу магістратури рівня факультету бізнесу і права,
Херсонський державний університет

Науковий керівник: к.н. держ. упр., доцент Ключевський В.І.

МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ВІДКРИТОСТІ ТА ДОСТУПНОСТІ У ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Однією з основних тенденцій у розвитку сучасної демократії є активізація практичної реалізації принципів відкритості й прозорості в діяльності органів місцевого самоврядування. Невід'ємною рисою сучасної демократії, яка ґрунтується на засадах активної участі громадян та їх об'єднань у вирішенні суспільних справ – є реалізація принципів відкритості та прозорості в діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Кожен громадянин демократичної держави має право на отримання повної, достовірної та всебічної інформації про функціонування влади, ним обраної, про її плани та можливі напрями дій.

Через це відкритість органів місцевого самоврядування багато у чому визначає стан відносин між владою та суспільством, формування ефективного механізму взаємодії між ними та впливу громадськості на процес прийняття рішень, тобто участь громадян та їхніх об'єднань у розробці та реалізації державної політики як у центрі, так і на місцях. Можна стверджувати, що рівень відкритості є провідним критерієм демократичності державної влади.

Норми Закону, які прямо регулюють діяльність органів місцевого самоврядування, доводять, що останні є представниками народу, приймають від його імені рішення, а відповідно, повинні і звітувати про наслідки прийняття таких рішень. Тобто, органи місцевого самоврядування є підконтрольними громадськості, а отже, мають бути відкритими та доступними у своїй діяльності.

Відкритість варто розглядати насамперед як засіб, а не мету. Необхідно з'ясувати, для чого слугує відкритість органів публічної влади.

По перше, для ефективності управління, вона справді забезпечує той оптимальний зворотній зв'язок, який дозволяє ефективно управляти. По друге, відкритість сприяє зростанню довіри до влади, тому влада має бути зацікавлена в такій відкритості. Однак, необхідно усвідомлювати, що має існувати баланс між відкритістю і захистом інформації, який повинен відповідати особливостям нашого соціокультурного розвитку, управлінської культури та діловодства.

Забезпечення відкритості та доступності функціонування органів місцевого самоврядування є важливою запорукою демократизації суспільства та держави. Саме відкритість влади, її здатність, спроможність і готовність до діалогу з різними суспільними силами значним чином визначають внутрішньополітичну ситуацію і впливають на процеси консолідації демократії.

Одним із важливих завдань органів влади місцевого самоврядування є формування, розвиток та реалізація принципу відкритості. Відразу зазначимо, що принцип в науковій літературі пояснюється як специфічне поняття, в якому міститься не стільки сама закономірність, відносини, взаємозв'язки, скільки знання про них [1].

Саме відкритість у підготовці та прийнятті управлінських рішень органами публічної влади є основою довіри суспільства до влади, створення її позитивного іміджу, створення належних умов для залучення громадськості до процесу прийняття рішень і, як наслідок, формування довіри до влади.

У сфері місцевого самоврядування принципи відкритості та доступності визначаються як повна прозорість діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування, висвітлення їх роботи в засобах масової інформації, поінформованість населення про стан вирішення питань місцевого значення на певній території, доступ до публічної інформації.

На думку дослідника Б. Шевчука, принцип відкритості є інструментом забезпечення верховенства права та захисту інтересів суспільства й окремих осіб, передбачає відкритість публічного управління для зовнішніх перевірок з

будь-яких питань. На сьогодні органи публічної влади декларують принцип відкритості в нормативно-правових актах, що регулюють їх діяльність.

Слід зазначити, що жоден нормативно-правовий акт не містить чіткого визначення даного принципу. В більшості випадків він вживається без тлумачення, або ототожнюється з принципами гласності та публічності [2].

Комунікація влади з громадою має бути постійним процесом. Виділяють три найбільш поширених підходи до розуміння комунікації.

1. Засіб зв'язку будь-яких економічних об'єктів, в рамках якого виділяють транспортні, енергетичні, водопровідні та інші комунікації.

2. Спілкування, передбачає передачу інформації від людини до людини

3. Передача і обмін інформацією в суспільстві з метою формування певних реакцій і впливу на нього.

З точки нашого дослідження найбільш актуальним є третій із зазначених підходів. Ефективна комунікація передбачає наявність комунікативної компетентності, яка проявляється в здатності встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми, а саме: досягати взаєморозуміння, чіткого уявлення про ситуацію і предмет спілкування.

Комунікація – одна із невід'ємних частин управлінського процесу, інструмент формування довіри до дій влади чи окремого державного органу, єдиний спосіб досягти розуміння і найголовніше отримати підтримку реформ громадянами та суспільством. Відсутність ефективної взаємодії та зв'язку між владою (як на центральному, так і місцевому рівні) і суспільством, що створило певний вакуум у спілкуванні з громадськістю, зрештою вилилося в масштабні суспільні заворушення, протести та збройне протистояння [3].

Саме вивчення громадської думки, на наш погляд, є важливою формою комунікації між населенням та органами влади.

Вивчення громадської думки здійснюється шляхом: проведення соціологічних досліджень та спостережень (опитування, анкетування, контент-аналіз інформаційних матеріалів, фокус-групи); запровадження спеціальних рубрик у друкованих та електронних ЗМІ; проведення експрес-аналізу

коментарів, відгуків, інтерв'ю, інших матеріалів у пресі, на радіо, телебаченні для визначення позиції різних соціальних груп; опрацювання та узагальнення висловлених у зверненнях громадян зауважень і пропозицій; проведення аналізу цільової інформації, що надходить до спеціальних скриньок. Результати вивчення громадської думки враховуються органами місцевого самоврядування під час прийняття рішень та їх подальшої реалізації [4].

Слід зазначити, що досліджуючи способи активізації комунікації між владою та громадськістю, процес повинен мати двосторонній характер. Якщо влада зацікавлена в широкому залученні громади до питань державотворення, держава повинна застосовувати механізми, що підвищують рівень довіри до владних правових інститутів. Вирішення цього завдання безпосередньо залежить від вибору найоптимальнішої моделі комунікації [5].

Кожній з існуючих моделей комунікації притаманні особливі прийоми організації повідомлення та поширення інформаційного сигналу. Наприклад, пропаганда базується на чисельному тиражуванні оціночних реакцій на протипагу декларацій, що заявляються опонентом. Власне при цьому відбувається певною мірою перехід від механізму переконання до технології гіпнозування, задіяння підсвідомості людини.

Зазначимо, що розвиток інформаційних технологій, зокрема соціальних мереж, на сьогодні дозволяє представникам мас-медіа та активним громадянам не тільки миттєво реагувати на комунікаційний контакт органів влади, а й генерувати нові смисли. Це означає, що взаємодія між органами влади та суспільством здійснюється в принципово нових умовах – форматі суб'єктно-суб'єктних відносин [6].

Враховуючи особливості професійної компетентності посадових осіб органів місцевого самоврядування, кращий світовий досвід її розвитку, удосконалення механізмів забезпечення в Україні має передбачати структурні перетворення, нормативно-правові новації, застосування новітніх підходів до формального професійного навчання та стимулювання саморозвитку.

Одним з напрямків для розвитку системи доступу до інформації органів

місцевого самоврядування – це зміна в кадровій політиці, тому пропонується:

1. Укомплектувати штат працівників органів місцевого самоврядування кваліфікованими фахівцями у сфері інформаційної комунікації, які мають досвід журналістської діяльності та взаємодії з громадськістю.

2. Організовувати обов'язкове навчання співробітників органу місцевого самоврядування з метою підвищення кваліфікації в сфері інформаційних комунікацій.

3. Систематично проводити відкриті інформаційні заходи керівництва органів місцевого самоврядування із ЗМІ, представниками інститутів громадянського суспільства, жителями територіальної громади (брифінги, прес-події, сходки, зустрічі, комюніке, тощо).

Список використаних джерел

1. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления: курс лекций / Г.В. Атаманчук. — изд. 4е, стер. — М.: ОмегаЛ, 2006, 584 с.

2. Шевчук Б.М. Європейські принципи належного врядування та реформа системи органів виконавчої влади в Україні [Електронний ресурс] / Б.М. Шевчук // Демократичне врядування. - 2012. - Вип. 9. - URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2012_9_8 .

3. Гузенко Т.А. Проблемні питання формування та реалізації державної комунікативної політики в Україні. Держава та регіони. Серія: Державне управління, 2014 р., № 2 (46). С. 8-14.

4. Електронна демократія : сподівання та проблеми / Джоан Кедді, Крістіан Вергез та ін.; [пер. з англ. С. Соколик, О. Орель, К. Гомма] К. : Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, 2009, 164 с.

5. Андреев Д. В. Комунікація як складова системи суспільно-правових відносин влади та суспільства. Науковий вісник національної Академії внутрішніх справ, № 1, 2013. С. 51-55.

6. Цимбалюк В.С. Мас-медіа право в інформаційному суспільстві. Інформація і право, № 1(1) / 2011. С. 30-33.